

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 14/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen om stats- budgeten för 2013

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2012 regeringens proposition om statsbudgeten för 2013 (RP 95/2012 rd) till finansutskottet för beredning.

Enligt 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning har förvaltningsutskottet beslutat lämna utlåtande om budgetpropositionen till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Pentti Partanen, biträdande chef, konter amiral Matti Möttönen, beredskapsdirektör Janne Koivukoski, avdelningschef Kauko Aaltomaa, regeringsråd Riitta Koponen och ekonomidirektör Jukka Aalto, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Arto Salmela och konsultativ tjänsteman Hannele Savioja, finansministeriet
- överinspektör Paula Karjalainen, arbets- och näringsministeriet
- överdirektör Anneli Taina, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- överdirektör Juha S. Niemelä, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Mellersta Finland
- överdirektör Terttu Savolainen, Regionförvaltningsverket i Norra Finland
- regionutvecklingschef Kirsi Kärpijoki, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland

- finansdirektör Reijo Tuori, Esbo stad
- ekonomi- ja strategidirektör Risto Väänänen, Joensuu stad
- ordförande i kommunfullmäktige Jukka Majala, Ruovesi kommun
- chefsekonomist Juhani Turkkila, Finlands Kommunförbund
- landskapsdirektör Olav Jern, Österbottens förbund
- förhandlingschef Kristian Karrasch, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- ordförande Antti Palola, Löntagarorganisationen Pardia rf
- förhandlingschef Markku Nieminen, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Polisstyrelsen
- Nödcentralsverket
- Migrationsverket
- centralkriminalpolisen
- rörliga polisen
- skyddspolisen
- Tullstyrelsen
- Helsingfors polisinrättning
- Paltamo kommun
- Finlands Kommunförbund
- Pohjois-Savon liitto
- Finlands Polisorganisationers Förbund rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet koncentrerar sig här på kommunal ekonomi, informationssystem inom offentlig förvaltning, anslagsläget för myndigheter i regionerna och gränsbevakningsväsendets och Nödcentralverkets omkostnader.

Det är positivt att regeringen under 26.10.01, polisens omkostnader, föreslår ett anslag på 723,5 miljoner euro för nästa år, vilket är ca 21,1 miljoner mer än i år. Ökningen beror främst på att polisen fick ett extra anslag i rambeslutet och på att lönerna har justerats. Utom att polisen får ett extra anslag ska den enligt rambeslutet balansera upp sin ekonomi genom åtgärder som sänker utgifterna med totalt 35 miljoner euro 2016.

I budgetpropositionen för 2013 beräknas antalet poliser ligga på samma nivå som utfallet 2011 och kalkylen för 2012. Utskottet hänvisar till sitt utlåtande om rambeslutet (FvUU 5/2012 rd) och anser att antalet poliser bör, som det sägs i regeringsprogrammet, befastas på minst samma nivå som 2011 för hela valperioden. Tillgången till polistjänster på minst samma nivå som nu måste garanteras i hela landet, också i glesbygden.

Inrikesministeriet har tillsatt ett projekt för omstrukturering av polisen (PORA III) som en uppföljning av reformerna 2009 och 2010 (PORA I och II). Målet är att höja polisens effektivitet i ett läge där resurserna fortsatt krymper och kunna garantera att den interna säkerheten håller bästa möjliga nivå och gallra i lednings-, stöd- och förvaltningsresurserna bland annat genom att slimma centralförvaltningen, minska antalet enheter och utveckla de operativa strukturerna. Den 21 september 2012 antecknade utskottet en rapport från projektgruppen PORA III för kännedom och noterade de strategier ministergruppen för inre säkerhet tog fram den 20 september 2012. Utskottet har förutsatt att det under processens gång blir informerat i god tid hur förberedelserna för PORA III fortskrider och vad projektet innebär (HaVP 51/2012 vp). Utskottet vill understryka att det för polisens funktionsförmåga är viktigt att garantera att det finns

tillräckligt många polismän för insatser ute på fältet.

Vidare vill utskottet peka på kostnaderna för att bosätta asylsökande med positiva beslut i kommunerna. I överensstämmelse med regeringsprogrammet har Migrationsverket gjort handläggningen av asylansökningar snabbare, och kostnaderna för mottagande har anpassats till de förkortade handläggningstiderna. Anslaget för 2013 är 55,289 miljoner euro (26.40.63). Trots sparåtgärder kommer det att vara en stor utmaning att omsätta budgetpropositionen.

Antalet inhysta asylsökande är den största enskilda faktor som påverkar kostnaderna för mottagande. Det drar ut på tiden innan personer med uppehållstillstånd kan bosättas i kommunerna eftersom det inte finns tillräckligt många platser. Det gör att förläggningarna har extra kostnader på 8,7 miljoner euro i år. För att asylbesluten, effektivitetsmålen för mottagandet och indikatorerna för hur kostnadseffektiviteten i verksamheten har utvecklats i fortsättningen ska fungera rätt bör kostnaderna för att vänta på flyttning till en kommun ingå i integrationskostnaderna och inte i kostnaderna för mottagande.

Integration är en av hörnstenarna i processen när invandrare blir kommuninvånare. Målet är att personer med internationellt skydd ska bosättas kontrollerat och snabbt i kommunerna. Utskottet anser att anslaget på 95,129 miljoner euro för statliga ersättningar till kommunerna (32.70.30) inte är tillräckligt stort med hänsyn till behovet.

Kommunekonomin

Den ekonomiska utvecklingen i stort och det ekonomiska läget i världen återspeglas i våra offentliga finanser. I år och nästa år beräknas den ekonomiska tillväxten ligga på omkring en procent. Också för de kommande åren förutspås en blygsam tillväxt.

Nästa år försämrats utsikterna för den kommunala ekonomin och trenden antas fortsätta de närmaste åren. Samtidigt innebär den åldrande befolkningen ett fortsatt växande utgiftstryck på

den kommunala ekonomin. I rapporten om basservicebudgeten, som ingår i budgetpropositionen, är kalkylen för kommunekonomin en hållbarhetsberäkning som inte beaktar höjda skattesatser eller anpassning av utgifter. Det finansiella underskottet i beräkningen ökar omedelbart kommunernas upplåning.

Hållbarhetsberäkningen beskriver utvecklingen i den samlade kommunekonomin. Utvecklingen varierar från kommun till kommun. Det beror bland annat på invånarantal, befolkningsstruktur, avstånd, näringsstruktur, sysselsättning och in- och utflyttning. Läget varierar också inom kommungrupper av olika storlek. Skillnaderna i inkomster och utgifter är stora mellan enskilda kommuner och skillnaderna kommer att fortsätta de kommande åren, bedöms det.

Kommunernas skatteinkomster och statsandelar beräknas öka med i snitt 3,5 procent årligen. De dåliga utsikterna i samhällsekonomin och anpassningen av statsfinanserna bromsar upp ökningen i skatteinkomsterna och utvecklingen i statsandelarna. Verksamhetens kostnader förväntas öka med i snitt 4 procent per år. I den kommunala ekonomin står personalkostnaderna för nästan 60 procent av verksamhetens kostnader. Man räknar med att antalet anställda i kommuner och samkommuner håller sig på samma nivå som 2011, och att den kalkylerade ökningen i det demografiskt betingade servicebehovet ska kunna tillgodoses genom köp av tjänster. Investeringarna beräknas fortsatt ligga på hög nivå på grund av investeringar, bland annat renoveringar och nyinvesteringar i tillväxtcentra. Men på grund av den strama ekonomin måste kommunerna tänka sig för innan de investerar.

Sammantaget sett har kommunernas årsbidrag räckt till för avskrivningar i år. Enligt hållbarhetsberäkningen räcker årsbidraget inte till för avskrivningar 2014—2016. Följaktligen visar kommunekonomin ett underskott. Det skärpta läget inom kommunekonomin innebär risk för fortsatt skuldsättning och ett ökat tryck på att höja kommunalskattesatsen ordentligt. För att trygga en stabil kommunekonomi och för att nödvändiga investeringar ska kunna göras utan

fortsatt upplåning krävs det att omkostnadsökningen håller sig inom gränserna för inkomstutvecklingen. Den åldrande befolkningen utövar ett fortsatt växande tryck på samhällsekonomin och kommunekonomin och visar med all önskvärd tydlighet hur nödvändigt det är med reformer som höjer basservicens produktivitet.

Att stabilisera de offentliga finanserna är en stor utmaning i tider av sämre ekonomisk tillväxt. Kommunerna är en del av de offentliga finanserna och de är vid sidan av staten en viktig aktör för att få balans i ekonomin. Med hänsyn till det ekonomiska läget och hållbarhetsunderskottet är det motiverat att kommunerna är med och balanserar upp de offentliga finanserna, anser utskottet. Samtidigt är det viktigt att kommunerna utan att riskera tillgången till basservice fortfarande försöker förbättra effektivitet och resultat i den offentliga servicen.

Enligt regeringsprogrammet görs en tillfällig ändring i statsandelsprocenten för kommunal basservice som ett led i arbetet för att balansera upp statsfinanserna. På årsbasis är effekten på statens utgifter 631 miljoner euro 2012—2015. Statsandelarna till kommunal basservice minskar dessutom genom en annan sparåtgärd på 125 miljoner euro som regeringen fattat beslut om för 2013. I ett läge av åtstramad anslag måste kommunerna anpassa sin verksamhet. För att systemet ska fungera är det ändå väsentligt att statsandelen till kommunal basservice minskas genom ändring av procentsatsen, för då ökar kommunens egenfinansiering med lika många euro per invånare och får lika stor effekt i euro per invånare för varje kommun. Statsandelarna till kommunerna för basservice (28.90.30) stiger med ungefär 2,4 procent mellan 2012 och 2013. I rapporten om basservicebudgeten ökar statsbidragen allt som allt med 1,7 procent.

I det rådande ekonomiska läget står kommunerna inför stora utmaningar för att klara av alla nuvarande uppdrag. Utskottet anser att kommunerna inte ska påföras nya uppgifter eller att deras nuvarande uppgifter ska utvidgas om inte staten i linje med regeringsprogrammet bidrar till finansieringen av mer än hälften av de faktiska kostnaderna. De kostnadseffekter som even-

tuella ändringar i uppgifterna för med sig bör bedömas noggrant utifrån principerna för god lagberedning. Dessutom är det viktigt att se till att reformerna följs upp.

Den pågående kommunreformen ska ta tag i de stora frågorna i kommunekonomin. I kommunreformen ingår också en översyn av statsandelssystemet och en totalrevidering av kommunallagen. Det är minst lika viktigt att omgående fullfölja det som skrevs ner vid ramförhandlingarna om att man ska gå igenom kommunernas uppgifter och göra det regelverk som styr kommunernas verksamhet flexiblere.

Informationssystemen inom den offentliga förvaltningen

Förra valperioden antog riksdagen lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011, nedan kallad informationsförvaltningslagen) som förpliktar stat och kommuner att i så stor utsträckning som möjligt se till att informationssystemen är interoperabla. Samhället har stora kostnader för informationssystem. För produktiviteten, effektiviteten och servicen till allmänheten är det av största vikt att informationssystemen fungerar och är lätta att använda.

Som grund för interoperabiliteten behövs det entydiga definitioner på dataöverföringen mellan systemen och för detta har finansministeriet sammanställt en beskrivning av den övergripande arkitekturen inom den offentliga förvaltningen. Varje ministerium svarar för att samordna arkitekturarbetet inom sitt område. Senast den 21 december ska ministerierna lämna in en plan till finansministeriet för hur arkitekturarbetet ska starta inom deras respektive områden.

Enligt uppgift släpar genomförandet av den övergripande arkitekturen inom den offentliga förvaltningen efter tidsplanen på grund av de begränsade berednings- och genomföranderesurserna. I och med att definitionerna för dataöverföringen ännu inte finns, har inte heller beredningen av förordningarna enligt informationsförvaltningslagen kommit igång. Informationsstyrning är finansministeriets primära styrmedel enligt informationsförvaltningslagen i utveck-

lingen av hela informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen.

Arbetet med det innehåll och de mål som nämns i informationsförvaltningslagen har dock startat. De viktigaste informationssystemen ska så långt det är möjligt förnyas så att organisationer inom den offentliga förvaltningen kan utnyttja dem tekniskt på det sätt som lagen avser. Både ministerier och kommuner har arbetat med att utveckla den övergripande arkitekturen. För att arbetet ska gå snabbare måste det till mer resurser, påpekar utskottet. Hur arbetet fortskrider beror delvis också på vad som är tillgängligt på marknaden. Det kan ta år att utveckla övergripande system för kunddata.

Utskottet understryker också att det är viktigt att utveckla e-tjänsterna inom förvaltningen. Programmet för att påskynda elektronisk ärendehantering och demokrati (SADe) tar fram kundorienterade och interoperabla e-tjänster för allmänheten, företag och myndigheter som stärker kostnadseffektiviteten och kvaliteten inom offentlig sektor. Programmet har fått sitt mandat förlängt till och med 2015. Dessutom har e-tjänsterna inom den offentliga förvaltningen förbättrats bland annat genom att kommunala och statliga myndigheter har fått kostnadsfria och lättillgängliga stödtjänster för elektronisk ärendehantering.

Landskapsutvecklingspengar

Regeringen föreslår ett anslag på 10,566 miljoner euro under momentet (32.50.43). Anslaget minskar med 5,0 miljoner euro jämfört med budgeten för 2012. Av pengarna uppskattas 7,0 miljoner euro användas till kompetenscentrumprogrammet och 3,566 miljoner euro till ändamål som inte är bundna till program. Största delen av de obundna landskapsutvecklingspengarna delas ut till landskapsförbunden som får använda medlen till utvecklingsprojekt för näringspolitiskt samarbete i kommunerna och mellan kommunerna. En del av de obundna medlen får användas av respektive ministerier.

Det har visat sig att pengar som inte är direkt bundna till program är ett effektivt och flexibelt sätt för regionerna att bedriva självständigt ut-

vecklingsarbete. På vissa ställen har det varit det enda sättet att utveckla landskapet. Med anslaget har landskapsförbunden kunnat finansiera multilaterala utrednings- och utvecklingsprojekt som andra finansiella instrument inte kan tillämpas på. Dessutom har medlen gått till regioner med akuta omstruktureringar för att samordna åtgärderna och arbetet mellan aktörerna. Landskapsutvecklingspengar har använts för åtgärder i landskapsprogrammet, exempelvis för att stärka innovationssystemen, starta upp pilotprojekt och generera projekt som är bra för näringslivet i hela landskapet. Landskapsutvecklingspengar har också gått till andra regionalt sett viktiga ändamål, bland annat till kompetens- och välfärdsteman.

Lägre anslag innebär stora utmaningar för utvecklingsverksamheten i kommunerna. Utskottet ser det som motiverat att anslaget framför allt går till regionala kompetensinsatser. Utöver kompetenscentrumprogrammet behöver vi också andra regionala satsningar och omfattande åtgärder i landskapen där de obundna landskapsutvecklingspengarna spelar en stor roll. I förklaringen till momentet anges dessutom andra mål som kan förverkligas med landskapsutvecklingspengar. Målen och anslaget under momentet korrelerar inte helt. Här vill utskottet påminna om regionförvaltningsreformen som trädde i kraft 2010 och där ett av målen är att ge landskapsförbunden en större roll i arbetet med att utveckla regionerna. Vidare vill utskottet särskilt påpeka att det minskade anslaget fortfarande får användas till att anställa personal motsvarande fjorton årsverken och till anknytande kostnader för lokaler och annat. Samtidigt bör man fundera på om det obundna anslaget över huvud taget behöver avsättas för ministerierna.

Regionförvaltningsverken och NTM-centralerna

Regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) inrättades vid regionförvaltningsreformen 2010. Verken har hand om styrning, verkställighet och tillsyn över lagstiftning inom sina distrikt. NTM-

centralerna har hand om regionutvecklingen och verkställighet inom statsförvaltningen.

Regionförvaltningsverken inledde verksamheten 2010 med ungefär 3,8 miljoner euro mindre i anslag än vad som gavs till regionalförvaltningen 2009. Trots den stränga budgetdisciplinen har regeringen varit tvungen att se över basfinansieringen av regionförvaltningsverken med tilläggsbudgetar vart tredje verksamhetsår. Det har blivit svårare att planera långsiktigt. De knappa resurserna gör att det går långsammare att utveckla verksamheten vid regionförvaltningsverken. Verken har gjort de personalneddragningar som ingår i produktivetsprogrammet. Delvis har man varit tvungen att låta antalet anställda vara färre än i rambeslutet om statsfinanserna. Enligt rambeslutet kommer läget att fortsätta på samma sätt 2013—2016.

Regeringen föreslår ett nettoanslag på 54,481 miljoner euro till regionförvaltningsverkens omkostnader (28.40.01). Det är 1,725 miljoner euro mer än i rambeslutet. Regionförvaltningsverkens ärenden inom social- och hälsovård och miljötillstånd har ökat och utskottet anser det därför vara av största vikt att anslaget godkänns åtminstone enligt propositionen.

Propositionen har dock engångskaraktär och åtgärder inte de strukturella bristerna på sikt. För att verksamheten och finansieringen ska stå på hållbar grund måste anslagen öka i ramen för 2014—2017. Utskottet menar att anslagen till regionförvaltningsverken måste höjas bestående för att verken ska kunna sköta sitt uppdrag enligt vad som sägs i lag. Dessutom måste resurserna till tillsynen inom social- och hälsovård förstärkas.

Också anslagsläget för NTM-centralerna är oroväckande. Den stränga personalplaneringen, det eventuella kunskapsbortfallet vid pensionsavgångar, de många informationssystemen och mångfalden av uppdrag är stora frågor för centralernas verksamhet trots att de satsat på produktivetsförbättring, omorganiserat, sett över arbetsuppgifterna och vidtagit vissa andra åtgärder. Exempelvis inom miljöskyddet har tillsyns- och tillståndsarbetet ökat bland annat till följd av den utbyggda gruvdriften. Omkostnadsanslaget

behöver höjas för att NTM-centralerna också i fortsättningen ska kunna uppfylla sina funktionella och kvantitativa mål.

När riksdagen godkände lagstiftningen om regionförvaltningsreformen förutsatte den att regeringen ser till att riksdagen inom 2012 får en ingående redogörelse om hur reformen verkställts och utfallit (RSv 150/2009 rd). Följaktligen går utskottet i detta sammanhang inte närmare in på regionförvaltningen, reformen synas i sömmarna när redogörelsen behandlas.

Gränsbevakningsväsendet

Regeringen föreslår ett anslag på 226,6 miljoner euro till Gränsbevakningsväsendets omkostnader (26.20.01). Det är 5,2 miljoner euro mer än i årets budget. De största ökningarna beror på löneökningar till följd av kollektivavtalen, 6,9 miljoner euro, och större satsningar på in- och utresekontroller, 2,4 miljoner euro. De största neddragningarna är dels skrivningar i regeringsprogrammet, 4,0 miljoner euro, dels produktivetsminskningar, 1,7 miljoner euro. Anslaget till luft- och bevakningsfarkoster (26.20.70) är 76 miljoner euro för inköp av nya helikoptrar och ett utsjöbevakningsfartyg.

Utskottet ser positivt på tillskottsanslaget till in- och utresekontroller. Med anslaget kan 40 gränskontrollanter till anställas vid den sydöstra gränsen och i Helsingforsområdet. Enligt uppgifter till utskottet kommer ändringarna i omkostnaderna dock sammantaget sett minska Gränsbevakningsväsendets ekonomiska spelrum med cirka 6,0 miljoner euro jämfört med budgeten för i år.

Gränsbevakningsväsendet genomförde en stor omstrukturering 2009—2012 som resulterade i en starkt nedbantad förvaltning. Dessutom har man dragit ner på gränsbevakningsmännen i lugna gränsområden. De ekonomiska utmaningarna är emellertid avsevärda under ramperioden trots sparbetinget. Den ökande trafiken på de stora gränsövergångarna längs den sydöstra gränsen och i Helsingfors hamn och på Helsingfors-Vanda flygplats är den största kostnadshöjande faktorn. Utgiftsbiten bör bedömas med hänsyn till ansvaret för kontrollen av EU:s yttre

gräns och EU:s bindande lagstiftning om Finlands in- och utresekontroller. Enligt uppskattning kommer exempelvis trafiken på den östra gränsen att fördubblas fram till 2018 i jämförelse med 2011 och resenärerna kommer då att vara cirka 20 miljoner. Dessutom bör det beaktas att trafiken växer om viseringsfrihet införs mellan EU och Ryssland.

För att kunna hantera den ökande trafiken vid gränserna krävs det nya satsningar på dels infrastrukturen på de internationella gränsövergångarna, dels på personal inom in- och utresekontroll. Finansutskottet konstaterar i sitt betänkande om statsbudgeten för 2012 att konsekvenserna av den ökande gränstrafiken uppenbart inte låter sig hanteras utan bestående tilläggsanslag. Förvaltningsutskottet hänvisar här till sitt utlåtande om ramen för 2013—2016 och anser att det i nästa rambeslut måste tas in ett fast anslag för den ökande trafiken vid gränsövergångarna (FvUU 5/2012 rd). Förvaltningsutskottet anser att Gränsbevakningsväsendet i detta läge inte bör få större anslag.

På statens vägnar tar Tullen ut olika skatter till ett belopp av ca 10 miljarder euro årligen. Dessutom har tullen en viktig roll i bekämpningen av tullbrottslighet och inte minst av svart ekonomi. På senare år har tullen varit tvungen att dra in cirka 300 årsverken till följd av målen i produktivetsprogrammet och de knappa anslagen. Följaktligen har man haft problem med resurserna för tulluppdrag framför allt vid gränsövergångarna i södra och sydöstra Finland, i hamnarna och på Helsingfors-Vanda flygplats. Också tullen behöver större satsningar på infrastruktur och personal på gränsövergångarna för att vi ska ha kontroll över gränstrafiken och vara beredda om viseringsfrihet införs mellan EU och Ryssland, påpekar utskottet.

Vidare bör man inte glömma att polisen, tullen och Gränsbevakningsväsendet har ett mycket viktigt samarbete kring bekämpning av allvarlig och internationell brottslighet. Polisen, tullen och gränsbevakningsmyndigheterna har också annat samarbete som är av extra stor betydelse för vardagssäkerheten och brottsbekämpningen framför allt i glesbygden. Garantier för adek-

vata resurser är alltså viktiga också av den orsaken.

Nödcentralsverket

Nödcentralsverkets omkostnadsanslag (26.30.02) ska användas både för att täcka verkets egentliga omkostnader och för att utveckla det nya informationssystemet för nödcentraler. Under momentet föreslås 64,071 miljoner euro, alltså 1,1 miljoner euro mindre än i rambeslutet för 2013. Minskningen är ett resultat av att anslagsramen för Nödcentralsverket har skurits ner permanent från och med den 1 januari 2013 på grund av den allmänna rådgivningstjänsten för medborgarna som administreras av Statskontoret.

Nödcentralsverket genomgår just nu en omfattande omstrukturering som ska vara slutförd före utgången av 2015. I det sammanhanget ska informationssystemet för nödcentraler ses över fram till utgången av 2015. Båda reformerna förväntas höja Nödcentralsverkets produktivitet avsevärt. Reformernas produktivitetsvinster framträder emellertid stegvis och syns fullt ut tidigast 2016 då reformerna har slutförts. Till dess stiger kostnaderna för den sedvanliga verksamheten tillfälligt på grund av reformen.

Redan i utlåtandet om rambeslutet (FvUU 5/2012 rd) påpekade utskottet att anslagsöverföringarna till den allmänna rådgivningen ställer till med problem för Nödcentralsverket. Den allmänna rådgivningstjänsten har delvis motiverats med att samtal där Nödcentralsverket är fel mottagare minskar. Enligt uppgifter till utskottet kommer denna avgiftsbelagda och begränsade telefontjänst med tolv anställda inte att ha någon avgörande betydelse för samtalsströmmen till Nödcentralsverket. För närvarande finns det heller ingen exakt information om när tjänsten ska starta.

I planeringen av verksamheten och ekonomin har den förhandsinformationen beaktats att nödcentralslokalerna i Kouvola helt och hållet tas över av rådgivningstjänsten. Därmed står inte Nödcentralsverket längre för hyror eller kostnader för lokalhantering. I och med att tjänsten

startar med färre medarbetare än planerat är lokalerna kvar hos Nödcentralsverket. Det ger upphov till oförutsedda kostnader på cirka 0,5 miljoner euro om året. Lokalminskningen gäller från och med 2014, men den gör att anslagen inte räcker till redan 2013.

Till andra oförutsedda kostnader hör en nödvändig extra kurs för operatörer som startar 2013. Kursen kostar allt som allt 1,2 miljoner euro och 0,7 miljoner euro behövs redan 2013. Oförutsedda kostnader kommer sig också av att det gamla informationssystemet måste underhållas och det nya introduceras. Inklusive besparingar är kostnaderna 1,0 miljon euro. I ramen ingår inte heller den höjning av serviceavgiften som förvaltningens IT-central aviserar; en ökning med 1,6 miljoner euro jämfört med 2011. Dessutom har Nödcentralsverket en del förpliktelser på grund av exempelvis lagen om varningsmeddelanden (466/2012) och det medför extra kostnader till ett än så länge okänt belopp.

Enligt vissa uppgifter kommer 0,3 miljoner euro att föras över från 2012 till 2013 och det räcker inte till för att täcka underskottet. I budgetpropositionen är underskottet för Nödcentralsverkets grundläggande verksamhet, omstrukturering och köp av informationssystem 4,574 miljoner euro.

Tidsplanen för reformerna inom Nödcentralsverket bör beaktas bättre i anslagsramen och eventuella stora sparkrav placeras i slutet av perioden, anser utskottet. Omstruktureringen lyckas om personalen får den utbildning och har den yrkeskompetens som behövs och om medborgarna har tillgång till nödcentralstjänster. Det måste beaktas också i anslagstilldelningen. Utskottet kommer för egen del att bevaka nödcentralsreformen för att garantera medborgarnas säkerhet, den regionala och språkliga jämlikheten och personalens yrkeskompetens.

Ställningstagande

Förvaltningsutskottet anför

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

FvUU 14/2012 rd — RP 95/2012 rd

Helsingfors den 19 oktober 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pirkko Mattila /saf
vordf. Maarit Feldt-Ranta /sd
medl. Heikki Autto /saml
Jussi Halla-aho /saf
Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /saf
Risto Kalliorinne /vänst
Mika Kari /sd (delvis)
Elsi Katainen /cent

Timo V. Korhonen /cent
Antti Lindtman /sd
Markus Lohi /cent
Outi Mäkelä /saml (delvis)
Tapani Mäkinen /saml
Markku Mäntymaa /saml
Osmo Soininvaara /gröna
Ulla-Maj Wideroos /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Statsandelarna till kommunerna

Regeringen fortsätter skära ner statsandelarna till kommunerna med hård hand. Under valperioden minskar de med 3,4 miljarder euro. Det försämrar kommunernas ekonomiska situation och gör det i många fall omöjligt för kommunerna att fullfölja de skyldigheter som staten under årens lopp skyfflat på dem. Vi Sannfinländare anser att nedskärningarna måste annulleras i budgeten för 2013 för att kommunerna ska kunna fullfölja sina uppgifter: i första hand ordna basservice för invånarna.

Tillgången till offentliga tjänster är en av de viktigaste indikatorerna på social jämlikhet. Den finländska hälso- och sjukvården har enligt en OECD-undersökning på senare år gått mot större ojämlikhet. De nedskärningar som regeringen planerar att göra i statsandelarna till kommunerna kommer knappast att förbättra läget de närmaste åren.

Vi föreslår att statsandelarna till kommunernas baservice ökas med 125 miljoner euro.

Polisens verksamhet måste tryggas

För oss är landets interna säkerhet en viktig fråga. Därför kan vi inte acceptera att regeringen vill försämrare villkoren för den polisiära verksamheten. Vi anser att rörliga polisen ska finnas kvar i samma form som nu. I stället för att systematiskt dra ner på personalen och spara in på anslagen måste medlen till den interna säkerheten i landet öka.

Det handlar inte bara om säkerheten på gatorna och i trafiken utan polisen spelar en framträdande roll i bekämpningen av den svarta sektorn vid sidan av Gränsbevakningsväsendet och tullarna. Också av den anledningen är det nödvändigt att höja anslagen till polisen och ha kvar rörliga

polisen för att samhället ska kunna bekämpa den svarta sektorn effektivt.

Vi föreslår att anslaget till polisens omkostnader ökas med 25 miljoner euro.

Övriga kommentarer till budgetpropositionen för 2013

Utskottet frågade ut de sakkunniga om situationen för regionförvaltningsverken. I budgeten får verken 1,725 miljoner mer än i rambeslutet, vilket är positivt. Enligt vår mening handlar det ursprungligen om underbudgetering, när man år efter år måste skjuta till pengar genom tilläggsbudgetar. Vi anser att det måste finnas tillräckligt stora anslag också i framtiden.

Ett annat problem med regionförvaltningsverken är att handläggningen av miljötillstånd drar ut på tiden på grund av personalbrist. Vi anser att skäligen handläggningstider måste garanteras och att verken därför måste få större personalresurser.

Ledmotivet i Sannfinländarnas regionutvecklingspolitik är att hela landet ska vara bebott. Landets regeringar måste i alla lägen komma ihåg att det också finns liv utanför de stora städerna. Därför anser vi att våra regeringar måste se till att utveckla trafikförbindelserna, företagandet och bostadsförhållandena ute i landet. Dessutom måste regionerna ha adekvata stödverksamheter och kommunerna ha tillgång till adekvat polis- och räddningsverksamhet och tillräckligt omfattande hälso- och sjukvård. En regering som känner sitt ansvar ser till att alla regioner får utvecklas över hela linjen.

Avvikande mening

Vi anför

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 19 oktober 2012

Pirkko Mattila /saf
Jussi Halla-aho /saf
Reijo Hongisto /saf

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Finansieringen av polisverksamheten

I början av valperioden sänkte regeringen ramanslagen till polisen. De höjdes en aning genom rambeslutet i våras, men anslagen är fortfarande lägre än under förra valperioden.

Anslaget i budgetpropositionen är alltför litet för nästa år. Det är ungefär 3 miljoner mindre än för i år, också om man beaktar de tilläggsanslag för lönekostnader som lagts till genom två tilläggsbudgetar i år.

Vi i Centerns utskottsgrupp anser att anslagen till polisen måste ökas med 6 miljoner euro till löner för polismän som arbetar i insatser ute på fältet.

Omorganiseringen av polisförvaltningen

I ramförhandlingar i mars beslutade regeringen om ett projekt för att omorganisera polisförvaltningen (PORA III). Det är redan den tredje förvaltningsreformen på några år. Sparmålen i PORA III är ambitiösa, rentav orealistiska: 25—30 miljoner euro. I värsta fall försvåras arbetet ute på fältet, möjligheterna att bekämpa och utreda allvarliga brott och förlängs uttryckningstiderna.

De ekonomiska problemen inom polisen kan inte lösas genom att dra in rörliga polisen, polisdistrikt och verksamhetsställen. På 00-talet ansåg förvaltningsutskottet att 8 750 polismän är en nivå som man inte får underskrida. Men polismännen är färre och de blir ännu färre genom PORA III. Minskningen motsvarar ungefär antalet medarbetare inom rörliga polisen.

Om PORA III genomförs, kommer polisens service att centraliseras starkt och jämlik tillgång till tjänster försämras på många ställen. Enligt vissa bedömningar kommer drygt 60 polisstationer eller verksamhetsställen (enkät bland polischefer) att dras in. Det betyder att servicen försämras framför allt i glesbygden och det kan

inte kompenseras med några ersättande lösningar.

Rörliga polisen har en avskalad organisation och den arbetar samordnat i hela landet. Om den dras in, är det risk för att trafikövervakningen slås ut, likaså utvecklingsarbetet och utbildningen på området. Förslaget tar inte alls hänsyn till att trafikflödena kommer att öka bland annat om viseringsfrihet införs mellan Finland och Ryssland. Dessutom går polisen miste om en nödvändig reserv som kan utnyttjas i olika delar av landet och stödja annan polisverksamhet.

Målet med PORA III är att frisätta resurser för verksamheten ute på fältet. Men regeringens vägval leder till att polisstyrelsen utökas med en ny trafikledningscentral.

Av allt att döma beror den långvariga underbudgeteringen av resurserna till polisen i stor utsträckning på brister i inrikesministeriets och polisens planerings- och uppföljningssystem och i deras ekonomiförvaltning. Bristen på pengar har varit konstant trots att ledningen för inrikesministeriet och polisförvaltningen varje år försäkrat att de finansiella problemen är övergående.

Vi i Centerns utskottsgrupp anser att det har varit ett uppenbart fel att förvaltningsutskottet, som ansvarar för den inre säkerheten, trots våra förslag genom ett majoritetsbeslut inte har gått med på att behandla och bedöma arbetet i PORA III-gruppen. PORA III bör inte få starta förrän PORA I och II först har utvärderats grundligt. PORA III bör inte trumfas igenom utan att det görs ordentliga bedömningar av effekter och resultat. Vår bedömning är att det är ett tankefel att tro att PORA III kan lösa polisens resursproblem.

Kommunekonomin

Regeringen sätter den finansiella basen för kommunal service allvarligt på spel och riskerar kommuninvånarnas möjligheter att få basservice i hela landet.

Under valperioden avsäger sig regeringen ansvaret för finansieringen av kommunal service med hela 3,4 miljarder euro. Det är lika mycket som de årliga lönekostnaderna för ungefär 25 000 anställda inom den kommunala tjänstesektorn.

Med sina beslut stramar regeringen åt den kommunala ekonomin med 193 miljoner euro nästa år. Minskningen för i år var 448 miljoner. Regeringen fortsätter på samma linje valperioden ut och det säger sig självt att kommunekonomin hamnar i en allvarlig kris.

Det är ofattbart att utskottsmajoriteten bestående av regeringspartierna med alla medel försöker försköna regeringens åtgärder i utlåntag och struntar i viktiga slutsatser i basserviceprogrammet för kommunerna. Kommunernas finanser blir inte bättre av att statsandelarna höjs en aning när kostnadsnivån har stigit. Därmed stiger inte beloppet för statsandelarna särskilt mycket. På grund av tidigare och kommande neddragningar i anslagen måste kommunerna själva ta större ansvar för att finansiera servicen resten av valperioden, när regeringen avsäger sig det finansiella ansvaret.

Med hänvisning till sitt program kan regeringen skära ytterligare i anslagen om statsfinanserna inte utvecklas enligt målen i programmet. Barn, ungdomar, sjuka och gamla, alltså de som mest behöver den kommunala servicen, ska inte behöva stå för notan när regeringen misslyckas i sin ekonomiska politik.

I utlåntag uttrycker utskottet sin oro över att gapet mellan kommunerna ökar. Här kan man konstatera att regeringen själv bidragit till utvecklingen på många sätt. Nedskränkningarna i statsandelarna till kommunal service görs rakt av för alla. Det handlar om så stora belopp att kommunerna måste anpassa sig, det vill säga höja kommunalskatten eller dra ner på servicen. En höjning med en procent av skatten kan generera skillnader mellan kommunerna som är upp till tre gånger så stora.

I år slopades fastighetsskatten i utjämningen av skatteinkomsterna, som betalas från statsbudgeten. Det har blivit en extra nedskränkning i

många kommuner. Regeringen förstör ett viktigt element i statsandelssystemet, det vill säga utjämningen av skatteinkomster genom statsbudgeten. Var tredje kommun går miste om mer än 50 euro per invånare. Kommuner som redan nu har hög skattesats är de största förlorarna. Ändringen var ett medvetet politiskt val från regeringens sida som gör kommunerna med stora skatteinkomster ännu rikare, men de fattiga kommunerna blir ännu fattigare.

Trots att nedskränkningarna är större än vad som sägs i regeringsprogrammet vill regeringen påföra kommunerna nya skyldigheter med hänvisning till regeringsprogrammet. Det är ansvarslost när man vet hur mycket regeringen redan nu har skurit i anslagen till kommunerna.

Centerns utskottsgrupp kräver att regeringen återtar de planerade nedskränkningarna i statsandelarna för nästa år, att fastighetsskatten på nytt tas in i utjämningen av skatteinkomsterna och att kommunerna får statsandelar till fullt belopp för nya skyldigheter som de påförs.

Kommunreformen

Regeringen har haft mer än ett år på sig utan att ha kommit någon vart med kommunreformen eller omstruktureringen av hälso- och sjukvården. Idén om så kallade starka primärkommuner är diffus och tillbakavisar samarbete mellan kommunerna. Den hotar att lamslå den viktigaste och mest angelägna kommunala reformen, nämligen en omstrukturering av vården.

Vi i Centerns utskottsgrupp anser att regeringen med sina metoder som är främmande för en demokrati, sin alternativlösa reformpolitik, sitt ömsesidiga misstroende och sin obeslutsamhet har drivit kommunerna i ett kaotiskt tillstånd. Kommunreformen måste blåsas av och vi måste börja på ny kula med parlamentarisk beredning och samråd med experter, precis som det hittills gått till vid alla stora reformer. Centerns förslag om en modell med hemkommun och landskap har fått stöd bland experter och den måste tas upp till förutsättningslös granskning.

Snabbare utbyte av informationssystemen inom offentlig sektor

Nya interoperat i va informationssystem inom den offentliga sektorn har hört till de strategiska spetsprojekten i flera regeringar.

Förra valperioden stiftades det en lag om informationsförvaltning tack vare Centerns ministrar. Finansministeriet genomförde en omorganisering och samtidigt inrättades en funktion för informations- och kommunikationsteknik inom den offentliga förvaltningen (OffICT) som svarar för informationsförvaltning, elektronisk ärendehantering och allmän utveckling av användningen av datalager inom den offentliga förvaltningen, styrning av informationsförvaltningen inom statsförvaltningen och samordning av gemensamma utvecklingsprojekt.

Trots att ramen för utvecklingen finns, har regeringen inte alls satt sig in tillräckligt mycket i projektet, som dessutom finns inskrivet i regeringsprogrammet, och trots att det är viktigt och tar sikte på att revidera de framtida strukturerna. Projektet kan ge besparingar på upp till två miljarder euro. I budgetdebatten i september hade regeringen en nedlåtande inställning till vilken roll bättre informationssystem spelar.

Vi i Centerns utskottsgrupp anser att riksdagen bör förplikta regeringen att bli effektivare på att samordna informationssystemen inom den offentliga sektorn och följaktligen ge projektet de resurser som behövs.

Finansieringen av landskapen, utvecklingen av regionerna och EU-strukturfondspolitiken

I budgeten fortsätter regeringen att dra ner på landskapsutvecklingspengarna. Anslaget är bara en knapp tredjedel av det som det var under de centerledda regeringarna. Av anslaget på 10,5 miljoner euro är hela 7 miljoner öronmärkta för kompetenscentrumprogrammet. Av de obundna medlen som blir kvar får varje landskap bara 200 000 euro var.

Dessutom vill regeringen slopa det bilaterala närområdessamarbetet mellan Finland och Ryssland. I budgeten för nästa år finns det antagligen bara pengar för att avsluta de pågående program-

men. Det skadar framför allt aktörerna i landskapen nära gränsen.

Regeringens hårdföra behandling av landskapen strider mot de grundläggande principerna i regionförvaltningsreformen från 2010. Tanken var nämligen att landskapsförbunden skulle få en större roll för att utveckla regionerna.

Som ett led i sparmålen i regeringsprogrammet skar regeringen ner anslagen till ERUF- och ESF-programmen i statens medfinansiering i strukturfondsprogrammen med 30 miljoner euro redan i budgeten för 2012. I budgetpropositionen för 2013 minskar anslagen med lika mycket. När staten minskar sina bidrag, måste regionerna betala underskottet i första hand med kommunala medel. Det är en fullkomligt orealistisk tanke.

Nu när programperioden går mot sitt slut har programbidrag avsatts för projekt inom områden där man kan använda medel från kommunerna. Det betyder att nedskärningarna i statens medfinansiering av strukturfondsprogrammen inte längre kan kompenseras med kommunala medel i någon större utsträckning. Följaktligen blir den nationella medfinansieringen för liten och konsekvensen är att också EU-medfinansieringen minskar. Med sina besparingar går Finland i slutändan alltså miste om programbidrag från EU.

Läget i östra Finland blir extra knepigt eftersom stödintensiteten i ERUF-finansieringen där har minskat kraftigt år för år. De sjunkande bidragen har hjälpts upp i programdokumentet genom att statens medfinansiering mer har koncentrerats till de sista åren. Östra Finland där de statliga medlen är koncentrerade till slutet av programmet drabbas hårdare av de aktuella nedskärningarna än andra regioner.

I regeringsprogrammet sägs det att strukturfondspengarna ska trygga perifera och glesbebyggda områdens särställning. Förslagen i budgetpropositionen strider mot regeringsprogrammet där regeringen utfäster sig att fokusera extra mycket på att utveckla östra och norra Finland. De försämrar också Finlands position i de kommande förhandlingarna om EU:s region- och strukturpolitik. Det måste bli ett slut på nedskär-

ningarna i programbidragen och för slutet av programperioden måste det finnas mekanismer som tillåter att programpengarna utnyttjas fullt ut i landskapen.

Med sin viljelösa förhandlingslinje riskerar regeringen att sjabbla bort upp till hälften av EU:s regionsutvecklingsbidrag till Finland för den nya programperiod som börjar 2014. Finland är nettobidragsgivare i EU och avgiftens storlek beror i hög grad på hur bra regeringen lyckas med sin EU-strukturfondspolitik.

Vår utskottsgrupp anser att de föreslagna nedskärningarna i landskapsutvecklingspengarna och närområdessamarbetet är ett hårt slag mot den regionala utvecklingen i landskapen och att de strider mot regionförvaltningsreformen. Landskapsutvecklingspengarna måste höjas med 20 miljoner euro och statens medfinansiering till Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF) med 30 miljoner euro.

Regionförvaltningsverken och NTM-centralerna

Vi håller med utskottet om att det är oroväckande att resurserna till regionförvaltningsverken och NTM-centralerna inte räcker till. I värsta fall har bland annat handläggningarna av ärenden dragit ut onödigt mycket och när sökanden äntligen fått ett positivt beslut har han eller hon redan hunnit lida stora ekonomiska förluster på grund av dröjsmålet.

I sin redogörelse om verkställigheten och genomförandet av regionförvaltningsreformen måste regeringen bland annat gå in på problemen med handläggningen av miljötillstånd, anser vi i Centerns utskottsgrupp.

Avvikande mening

Vi anför

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 19 oktober 2012

Elsi Katainen /cent
Timo V. Korhonen /cent
Markus Lohi /cent